

Työttömien oikeus vapaaehtoismintaan ei toteudu

Työttömyysturvalain yksi tavoite on edistää työttömien osallistumista yleishyödylliseen vapaaehtoismintaan. TE-toimistojen tulkinnat laista ja työttömien oikeudesta vapaaehtoismintaan ovat hyvin vaihtelevia ja ennakoimattomia. Samantyyppisestä vapaaehtoisminnasta saattaa saada eri virkailijoilta täysin eri vastauksen:

“Hyvä, totta kai voit osallistua.” “No et tietenkään voi osallistua, mitä oikein kuvittelet!” “Osallistu vaan, kunhan et kerro mulle...”

Päätökset oikeudesta tehdä vapaaehtoistyötä tehdään TE-toimistoissa yksilöllisesti. TE-toimistot eivät todellisuudessa osaa kertoa mitkä ovat päätöksenteon kriteerit. Useimmat toimistot sanovat kriteerin olevan henkilön käytettävyyden suhteessa työmarkkinoihin. Kuitenkin jopa hyvin epäsäännöllisestä ja tuntimäärältään pienestä osallistumisesta saatetaan määrätä karenssi. Ei ole vapaaehtoisminnan kehittämisen ja järjestämisen kannalta kestävä ratkaisu, että työttömät eivät kerro TE-toimistossa osallistumisestaan vapaaehtoismintaan. Tällä hetkellä tavanomainen tilanne vapaaehtoisminnan organisoijalle on se, että vapaaehtoinen kertoo, että häntä on peloteltu TE-toimistossa vapaaehtoismintaan osallistumisen vuoksi.

Vapaaehtoismintaan osallistuminen on ihmisoikeus. Työttömien tulee voida olla ylpeitä osallistumisestaan, ja heitä tulee kannustaa vapaaehtoistyöhön työvoimahallinnossa. Vapaaehtoismintaan kannustaminen on erityisen tärkeää niille työttömille, jotka ovat vaarassa kärsiä yksinäisyydestä ja syrjäytymisestä. Moni työtön vapaaehtoinen sanoo, että vaihtoehto vapaaehtoisminnalle on olla yksin kotona. Työtön voi vapaaehtoismintaan osallistumalla tuntee itsensä hyödylliseksi, ylläpitää sosiaalista toimintakykyään ja pysyä mukana yhteiskunnassa. Vapaaehtoistyössä myös oppii, luo verkostoja ja pysyy aktiivisena, mikä kaikki edistää työllistymistä.

Vapaaehtoisminnan kenttä on niin laaja ja monimuotoinen, että lainsäädännön määritelmä ”tavanomaisesta talkootyöstä” ei enää ole riittävä ilman tarkempaa tulkintaohjetta.

Esitämme, että Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa kantaa työttömyysturvalain tulkintaan työttömän oikeudesta osallistua vapaaehtoismintaan, selkiyttää työttömien vapaaehtoismintaan liittyviä käytäntöjä ja ohjeistaa TE-toimistoja asiassa.

Helsingissä 28. tammikuuta 2013

Kansalaisareena ry, valtakunnallinen vapaaehtoisminnan ja vertaistuen informaatio- ja kehittämiskeskus

Helsingin VALIKKO -verkosto, Helsingin vapaaehtoisminnan koordinaattorien verkosto
Espoon Vapaaehtoisverkosto, Espoon Järjestöjen Yhteisö ry